

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3222/2020
18.02.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Јелице Бојанић Керкез и Зорана Хацића, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Живорад Иконовић, адвокат из ..., против туженог Града Београда, кога заступа Градско правобранилаштво града Београда, са седиштем у Београду, ради исплате накнаде за фактичку експропријацију, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 5528/19 од 20.02.2020. године, у седници већа одржаној 18.02.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 5528/19 од 20.02.2020. године.

ОДБИЈА СЕ, као неоснован, захтев тужиоца за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 5528/19 од 20.02.2020. године, ставом првим изреке, одбијена је, као неоснована, жалба туженог и потврђена пресуда Вишег суда у Београду П 7493/17 од 05.03.2019. године, исправљена решењем истог суда П 7493/17 од 07.05.2019. године, у ставовима првом и другом изреке, којима је одбијен приговор апсолутне ненадлежности и обавезан тужени да тужиоцу, на име накнаде за фактичку експропријацију, исплати износ од 470.158.560,00 динара, са законском затезном каматом од 05.03.2019. године, као дана пресуђења до исплате. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу четвртом изреке првостепене пресуде, тако што је обавезан тужени да тужиоцу на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 449.050,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом трећим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужилац је поднео одговор на ревизију.

Испитујући побијану пресуду, у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/2011....18/2020, у даљем тексту: ЗПП), Врховни касациони суд је оценио да је ревизија туженог неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а на друге битне повреде одредаба парничног поступка, због којих се ревизија може изјавити, се наводима ревизије одређено не указује.

Према утврђеном чињеничном стању, решењем НОО Београда од 07.09.1959. године кат. парц. .../... (којој одговара кат. парц. .../...) је национализована и постала друштвена својина, земљишно-књижног власника ББ (деде тужиоца) са уделом 2259/2268, применом Уредбе о поступку за сповођење национализације најамних зграда и грађевинског земљишта, у вези Одлуке о одређивању ужег грађевинског реона на ужем подручју града Београда донетог од стране Народног одбора града Београда од 20.03.1959. године.

На основу наведеног решења о национализацији од 07.09.1959. године, земљиште је 12.04.1960. године укњижено као друштвена својина, а 30.01.1997. године је брисана укњижба друштвене својине уз истовремену укњижбу државне својине у власништву Републике Србије.

На основу решења Четвртог општинског суда у Београду О 1455/88 од 22.03.1988. године укњижено је право коришћења спорне парцеле на 2259/2268 идеалног дела са ББ у корист ВВ. Решењем Дн 13288/2001 од 17.09.2001. године, на основу уговора о доживотном издржавању од 06.02.1989. године и решења О 938/91 од 28.08.1995. године укњижено је право коришћења на 2259/2268 са ВВ у корист ГГ, а решењем Дн 13430/2004 од 29.06.2004. године, на основу решења О 683/04 од 29.04.2004. године укњижено је право коришћења на 2259/2268 са ГГ у корист овде тужиоца АА.

Решењем Службе за катастар непокретности Београд 2 од 23.05.2012. године у ЛН ... КО ... извршен је упис права својине у корист тужиоца са уделом 13554/13608 на кат. парц. .../... КО ..., која је неизграђено градско-грађевинско земљиште, док је земљиште око предметне парцеле градско-грађевинско земљиште у јавној својини туженог. Упис права својине у корист туженог и конвезрија тужиоцевог права коришћења у право својине извршено је на основу члана 101а став 1. и 3. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС, бр.72/09...24/11).

Према Генералном плану Београда 2021 („Службени лист Града Београда“, бр. 27/03) катастарска парцела .../... КО ... се налази у подручју јавног грађевинског земљишта, делом јавне површине за паркове и јавна зеленила, делом јавне површине за саобраћај и налази се на једној од најпрометних локација (приступ купалишту, пешачка и бицикличка стаза) на простору „Аде Циганлије“, на десној обали Савског језера, на којем су као корисници уписана физичка лица.

Према Плану детаљне регулације „Ада Циганлија“ („Службени лист Града Београда“, бр. 65/16 од 23.06.2016. године) катастарска парцела .../... КО ... припада

површинама јавне намене у ужој зони санитарне заштите водоизворишта, целина 1 зона А - зелене површине, на којима је могућа изградња спортских садржаја и својим већим делом улази у састав парцела преко којих пролази коридор планиране жичаре.

Према неоспореној процени Пореске управе, Филијала А Чукарица, тржишна вредност кат. парц. .../... износи 48.000,00 динара/м², што за 13554/13608 идеалног дела односно 9794,97 м² износи 470.158.560,00 динара.

Из овако утврђеног чињеничног стања правилно су нижестепени судови извели закључак да је тужени, као носилац јавне својине, доношењем општих аката (Генерални план Београда 2021 и План детаљне регулицаје „Ада Циганлија“) и привођењем земљишта јавној намени, депоседирао тужиоца у делу земљишта на којем су изграђене пешачка и бицикличка стаза и постављени стални или привремени објекти, а трајно ограничио тужиоца у мирном уживању остатка парцеле, без одговарајућег поступка доношења одлуке о експропријацији и без исплате накнаде, због чега је тужени у обавези да накнади тужиоцу тржишну вредност идеалног дела спорне парцеле, као накнаду за фактички експроприсану непокретност, према неоспореној процени Пореске управе о тржишној вредности непокретности.

Неосновани су наводи ревизије којима се оспорава правилна примена материјалног права.

Чланом 1. Протокола бр. 1 у Европску конвенцију о људским правима прописано је право на заштиту неометаног уживања имовине. Примена овог члана у погледу мешања у неометано уживање имовине захтева успостављање равнотеже између општег интереса заједнице и интереса појединца. Лишавање неког лица његове имовине без исплате новчаног износа који одражава вредност својине свакако представља несразмерно мешање јавне власти и води повреди права на имовину.

Према члану 58. став 2. Устава Републике Србије, до дозвољеног одузимања права својине, које не представља повреду права на имовину, може доћи под кумулативно испуњеним условима: да је учињено у јавном интересу, утврђеном на основу закона, и да је учињено уз накнаду која не може бити нижа од тржишне.

Одредбом члана 2. став 6. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС“, бр. 72/2009...145/2014) који је био снази у време усвајања Плана детаљне регулицаје „Ада Циганлија“ („Службени лист Града Београда“, бр. 65/16 од 23.06.2016. године), прописано је да је површина јавне намене простор одређен планским документом за уређење или изградњу објеката јавне намене или јавних површина, за које је предвиђено утврђивање јавног интереса у складу са посебним законом (улице, тргови, паркови и др).

Сходно одредби члана 10. став 2. Закона о јавној својини („Службени гласник Републике Србије“, бр. 72/11...105/2014), добрима у општој употреби у јавној својини, у смислу тог закона, сматрају се оне ствари које су због своје природе намењене коришћењу свих и које су као такве одређене законом (јавни путеви, јавне пруге, мостови и тунели на јавном путу, пружи или улици, улице, тргови, јавни паркови, гранични прилази и др). Према ставу 7. истог члана, добра у општој употреби су у својини Републике Србије, изузев путева другог реда који су у својини аутономне

покрајине на чијој се територији налазе, као и изузев некатегорисаних путева, општинских путева и улица (који нису део аутопута или државног пута првог и другог реда) и тргова и јавних паркова, који су у својини јединица локалне самоуправе на чијој се територији налазе.

У конкретном случају, кат. парцела .../... КО ... се налази на једној од најпрометнијих локација на простору „Аде Циганлије“, на десној обали Савског језера (приступ купалишту, пешачка и бицикличка стаза). Приведена је јавној намени делом за паркове и јавна зеленила, а делом за јавну саобраћајну површину, услед чега је тужиоцу, који је власник наведне парцеле са 13554/13608 идеалног дела, без законом спроведеног поступка одузет део земљишта на којем су изграђене пешачка и бицикличка стаза и постављени стални или привремени објекти, а трајно је ограничен у мирном уживању остатка идеалног дела парцеле, односно према њему је извршена фактичка експропријација, која управо и настаје када се на земљишту граде путеви, инфраструктурни и други објекти у јавном интересу, иако не постоји решење о експропријацији земљишта, односно о његовом изузимању из поседа. На тај начин тужилац је онемогућен у вршењу својих власничких права из члана 3. Закона о основама својинскоправних односа и није у обавези да трпи штетне последице зато што надлежни орган туженог није спровео управни поступак и донео решење о експропријацији (изузимању из поседа), које би било основ за исплату новчане накнаде.

Како је услед привођења парцеле јавној намени тужилац онемогућен да користи свој идеални део парцеле, која представља грађевинско земљиште, правилно је тужени обавезан да тужиоцу исплати накнаду у висини тржишне вредности непокретности на датој локацији, сходно одредби члана 43а. Закона о експропријацији, са законском затезном каматом од дана пресуђења па до исплате, у смислу члана 277. Закона о облигационим односима.

Супротно наводима ревизије, у конкретном случају нема места примени Аутентичног тумачења одредби члана 1, члана 5. став 1. и члана 53. ст. 1. и 2. Закона о експропријацији („Службени гласник РС“, бр. 106/2016). Према члану 72. став 2. Закона о експропријацији поступак одређивања накнаде за експроприсану непокретност у коме до дана ступања на снагу закона није закључен споразум о накнади, односно није донета правноснажна судска одлука, окончаће се по одредбама тог закона. То значи да ранијем сопственику односно његовим правним следбеницима припада право на накнаду одређену по тржишној цени одузетих непокретности, а према околностима у моменту доношења првостепене одлуке о накнади у смислу члана 41. став 2. Закона. Висина накнаде за експроприсано пољопривредно и грађевинско земљиште одређује се у новцу према тржишној цени таквог земљишта, применом чланова 42. и 43а Закона о експропријацији, а процену тржишне цене врши орган надлежан за утврђивање пореза на пренос апсолутних права на непокретностима.

Није од утицаја на правилност побијане одлуке навод ревизије да у поступку није утврђена површина, мере и границе парцеле на којој су изграђене пешачка и бицикличка стаза. У тој површини тужилац јесте депоседиран у праву коришћења парцеле и вршењу својих власничких права, али је због јавне намене целокупне парцеле - зелена површина, на којој је могућа изградња спортских садржаја тужилац онемогућен да мирно ужива остатак парцеле, због чега му, и по оцени Врховног

касационог суда, припада право на накнаду према сувласничком иделаном делу спорне парцеле.

Наводима ревизије којима се оспорава процена тржишне вредности непокретности утврђена из Записника о процени Пореске управе, оспорава се правилност утврђеног чињеничног стања и ставља примедба на оцену доказа из члана 8. ЗПП, из ког разлога се ревизија не може изјавити према члану 407. став 2. ЗПП. При том, процену тржишне вредности непокретности, на којој је заснована одлука о тужбеном захтеву, странке у поступку нису спориле, нити су на околност утврђивања тржишне вредности непокретности предлагале друге доказе.

Осталим наводима ревизије се заправо понављају наводи истакнути у жалби. Другостепени суд је оценио све жалбене наводе туженог који су били од значаја за правилну одлуку о изјављеној жалби и за своју одлуку је дао јасне и образложене разлоге. Њима се не доводи у сумњу правилност побијане пресуде, због чега ти наводи нису посебно образложени.

На основу изнетог, применом члана 414. ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

Тужиоцу не припада право на накнаду трошкова ревизијског поступка, јер састав одговора на ревизију није била нужна радња за одлучивање у ревизијском поступку, па је применом члана 165. ЗПП одлучено као у ставу другом изреке.

**Председник већа- судија
Весна Субић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић